

2008:11

Interpellation av Elisabeth Brandt-Ygeman (s) om handikappomsorgen i Stockholms stad - tvångskonkurrensutsättning eller valfrihet?

Dnr 326-672/2008

På senaste mötet med Kommunstyrelsens Handikappråd, 2008-01-14, uttryckte företrädare för HSO - Handikappföreningarnas samarbetsorgan med 28 föreningar i samverkan och 30 000 enskilda medlemmar - en djup oro inför den förestående konkurrensutsättningen av all verksamhet för funktionshindrade i staden och lämnade in ett uttalande om detta. Vidare undrade man över de uteblivna svaren på två till Kommunstyrelsen inlämnade skrivelser angående denna fråga (HSO augusti 2007, RSMH juni 2007). I sitt uttalande skriver HSO bl.a. följande:

”HSOs representantskap har beslutat att uttala sin oro för den kompromisslösa hållning som stadens ledning visar när det gäller att driva igenom sin upphandlingspolicy även om det går stick i stäv med enskilda människors önskan och behov. Ingen ska undgå att deras livsviktiga stödinsatser bjuds ut på den öppna marknaden, inte ens den som inte önskar någon förändring.

Stadens ledande politiker säger att det är en valfrihetsreform. Många av de människor vi företräder får i stället uppleva att deras trygghet raseras.

Vi kräver en valfrihet åt alla, också för människor med funktionsnedsättningar. De måste själva få bestämma vem som ska ge dem stöd i deras dagliga liv, där de bor och där de har sin dagliga verksamhet. Ingen förändring får ske utan deras uttryckliga önskan och medgivande.”

Handikapporganisationerna har också påpekat att regeringen har tillsatt en utredning om Fritt val inom äldre- och handikappomsorgen. Den kommittén och LSS-kommittén kommer inom kort med förslag som givetvis har betydelse för hur den framtida handikappomsorgen ska organiseras. Förslagen och statsmakernas behandling av dem bör därför avvaktas innan man gör stora förändringar i kommunerna.

Men Stockholms stad skyndar på! Under hösten har alla stadsdelsförvaltningar beslutat om s.k. aktivitetsplaner och i dagarna är man i full färd att fatta

beslut om förfrågningsunderlag angående upphandling av handikappomsorgens verksamheter i de olika stadsdelsnämnderna. Det verkar som om omvandlingen kommer att ske i ett snabbt tempo och helt utan konsekvensanalyser.

En mycket allvarlig del i det hela är att den av lagstiftningen föreskrivna samverkan, dialogen med handikapporganisationer lyser med sin frånvaro. RSMH erinrar i sin skrivelse till Kommunstyrelsen att JO i sitt utlåtande 1997-02-12 (dnr 2287 – 1996) menade att det inte räcker med att ett handikappråd informeras om konkurrensutsättningen i varje enskild stadsdel. Stadsdelsnämnderna är skyldiga enligt 3 kapitel 5 § SoL att överlägga med berörda handikapporganisationer så att dessa ges möjlighet att påverka utformningen av förslagen genom att belysa dem utifrån de berördas kunskaper och erfarenheter.”

I LSS 5 § p.7 finns en liknande bestämmelse om kommunernas skyldighet att samverka med handikapporganisationer som företräder människor med omfattande funktionshinder.

Handikapporganisationerna menar att det hela handlar om livsavgörande betingelser för människor som på grund av sina funktionsnedsättningar vanligtvis under hela sina liv är beroende av stöd och omvårdnad av hög kvalitet, som ger trygghet och kontinuitet. Konkurrensutsättningen har inte förutsättningar att skapa dessa kvaliteter och är olämplig som metod att åstadkomma valfrihet och alternativ. Avtalen är ju tidsbundna och måste omprövas genom ny upphandling med vissa års mellanrum. Det ger ingen garanti för att de som förtjänstfullt drivit en verksamhet får fortsätta med den. Konsekvensen blir att företagen varken satsar på långsiktig kompetensutveckling för de anställda eller vill investera i verksamheten. Grunden för kvaliteten, tryggheten och kontinuiteten rycks undan.

När konkurrensutsättning tillämpats inom kommunens andra verksamheter, bl.a. äldreomsorgen har man uppmärksammat hur storföretag lätt kan tränga ut mindre aktörer. Detta i sig utgör ytterligare ett hot mot den valfrihet man vill åstadkomma med reformen. Små avknoppade verksamheter kan inte konkurrera med stora aktörer.

Det är också så att inom flera delar av handikappomsorgen och framför allt socialpsykiatrin råder idag en bristsituation. Talar man om en valfrihet måste dessa brister först avvecklas.

Vidare kan det inte vara i kommunens intresse att helt avhända sig ansvaret för handikappomsorgen när det gäller bl.a. bostäder, boendeservice, daglig verksamhet, korttidsvistelse och korttids tillsyn. Kommunen måste ständigt utveckla sin kompetens inom området för att kunna utöva tillsyn på ett professionellt sätt och det kan bli aktuellt att återta någon privat verksamhet som inte

fungerar tillfredställande. Det är viktigt att de som önskar ett kommunalt alternativ kan få det önskemålet tillgodosett och att egen regi anbud alltid kan läggas.

Mot bakgrund av det ovanstående vill jag fråga ansvarigt borgarråd följande:

1. Anser Du att det är möjligt att förena en valfrihet för brukare med en skyldighet för denne att acceptera att få sina stödinsatser konkurrensupphandlade även när man är nöjd med hur det är idag och inte vill ha någon förändring?
2. Hur tolkar Du bestämmelserna i LSS § 6 om att verksamheten skall vara grundad på respekt för den enskildes bestämmanderätt och att denne skall ges inflytande och medbestämmande över insatser som ges?
3. Hur ser Du på möjligheten för stadens alla handikapporganisationer att samråda om konkurrensutsättningen och de förfrågningsunderlag som just nu håller på att tas fram för beslut i de olika nämnderna? Vad tänker Du göra för att en samverkan enligt lagstiftningen förverkligas?
4. När ska HSO Stockholms stad och RSMH Stockholms läns distrikt få svar på sina skrivelser om upphandlingen av handikappomsorgen?
5. Hur ser Du på det att Stockholms stad skyndar förbi regeringens utredning och konkurrensutsätter verksamheter för de svårast handikappade innan utredningen har belyst frågan och diskussionen om densamma ägt rum?
6. Hur definierar Du begreppet kvalitet inom handikappomsorgen? Anser Du att trygghet och kontinuitet ingår i det begreppet?
7. Vad tänker Du göra åt den bristsituationen inom handikappomsorgen och socialpsykiatrin som vi har i staden idag?
8. Hur ser Du på kommunens roll när det gäller driften av handikappomsorgen? Ska kommunen över huvud taget ansvara för någon verksamhet?

Stockholm den 3 mars 2008

Elisabeth Brandt-Ygeman